

Дзеркало тижня.
Україна

Back in the U.S.S.R.?

Юлія Тимошенко «Дзеркало тижня. Україна» №14, 21:55

Юлія Тимошенко Фото Андрій Товстиженко, ZN.UA

Суспільно-політична дискусія на тему доцільності чи недоцільності вступу України до Митного союзу Росії, Білорусі та Казахстану сьогодні дуже далека від зразкової. Навіть політики слабо знаються на цій темі і говорять, скоріше, про якесь символічне її значення, взаємну економічну інтеграцію та малозмістовну «дружбу народів».

Прості люди, які не дуже обізнані в питаннях міжнародних орієнтирів нової української влади, ставляться до Митного союзу (МС) подвійно. Одні — безумовно за, причому на рівні первинних інстинктів. В їхньому уявленні бути за вступ до Митного союзу — це все одно, що бути за Януковича. Це так само, як колись Чапаєв пояснював Фурманову, що він за той Інтернаціонал, в якому Ленін. Інша частина — безумовно проти. Бо, знову ж таки на рівні інстинктів, щось таке чується їм у цьому Митному союзі типово антидержавне і антиукраїнське.

Втім, ані ті, ані інші не уявляють всього масштабу змін, що стануть реальністю вже наступного дня після можливого вступу України до Митного союзу, не усвідомлюють небезпеки, яка реально нависає над суверенітетом, незалежністю нашої держави. Словом, майже ніхто не дає собі звіту, що «вістря» Митного союзу націлене зовсім не на українську митницю, а на всю Україну!

Перш за все, потрібно згадати, що митні правила в країнах Митного союзу регулюються Договором про Комісію Митного союзу від 6 жовтня 2007 року, і передумовою входження країни до Митного союзу є її вступ до Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС).

Згідно з правилами ЄврАзЕС, країни мають НЕРІВНІ і НЕОДНАКОВІ права. Така нерівність визначається відповідно до їх внесків: Росія — 40%, Білорусь і Казахстан — по 20%, Киргизстан і Таджикистан — по 10%.

Всі рішення в ЄврАзЕС приймаються простою більшістю голосів. Отже, ця організація є своєрідним акціонерним товариством, в якому економічний суверенітет однієї країни може бути обмежений за рішенням інших країн, які сукупно наберуть 50+1 відсоток голосів. Міноритарний акціонер у такому випадку втрачає все.

А тепер припустимо, що Україні треба ухвалити якийсь рішення на захист національного інтересу, але таке, що так чи інакше — з економічної точки зору — не дуже влаштовує сусідів. Для цього нам треба буде створити цілий «фронт» разом з Білоруссю, Казахстаном, Киргизстаном і Таджикистаном (60%).

Росії ж, для того, щоб заблокувати будь-яку подібну ідею, варто домовитися лише з Білоруссю (40+20=60%) або тільки з Казахстаном, за тією ж формулою.

Тут не варто нікого засуджувати: кожний захищає свої інтереси. Для нас же важливо лише те, що ми для себе такого механізму не матимемо.

Крім того, регламент ЄврАзЕС передбачає створення Суду Співтовариства, рішення якого можуть зупиняти чи змінювати рішення національних судів України. Суд цей розташований у Санкт-Петербурзі і керується нормами цивільного, адміністративного та кримінального права, які діють за місцем розташування суду (!!!)

І що далі? Будемо їздити на захист національного інтересу, як гоголівський Вакула по черевички до цариці?

Звуження національного суверенітету читається майже в кожному положенні установчих документів ЄврАзЕС. Так, наприклад, згідно із Заявою, яка додається до Договору про створення ЄврАзЕС, його діяльність спрямовано, зокрема, на «формування єдиного митного кордону та єдиного митного тарифу». Крім того, пропонується установити єдиний економічний (отже, митний) кордон Співтовариства. Це тягне за собою створення єдиного органу координації та управління прикордонною службою. Мабуть, разом із прикордонниками й собаками. Пропонується в подальшому створити загальну платіжну систему, запровадити єдину валюту та єдиний центральний (емісійний) банк.

В такому випадку договір про участь України в ЄврАзЕС можна буде підписувати не під звуки національного гімну, а під один з хітів The Beatles Back in the U.S.S.R...

Ідемо далі. Відповідно до Договору про Митний союз рішення Комісії Митного союзу є обов'язковими для виконання на території країн-членів. Отже, рішення комісії мають пріоритет над нормами національного законодавства, включаючи норми національних конституцій.

Що нам робити у подібних структурах і як можна сподіватися захистити національний суверенітет? А ніяк!

Голоси в самому Митному союзі розподіляються трохи за іншою схемою, ніж в ЄврАзЕС. Тут пропорції такі: Росія — 57%, Казахстан — 21,5%, Беларусь — 21,5%. І навіть зважаючи на те, що рішення в МС ухвалюються двома третинами, не треба бути великим математиком, щоб побачити, що одній конкретній країні буде ухвалювати рішення значно легше, ніж іншим. І ця країна — не Україна, як ви здогадуєтеся.

У Договорі про створення МС зазначено, що будь-яка сторона, яка не погоджується з рішенням Комісії МС, може вимагати винести таке питання на розгляд «вищого органу», який складається з президентів відповідних країн. Отже, фактично пропонується передати наддержавні повноваження у руки президентів. Цим порушується конституційний принцип розподілу повноважень між різними гілками влади.

І окремо про формат «3+1». Згідно зі статтею 114 Договору про Митний союз, жодні застереження до нього не дозволяються. Так що, Вікторе Федоровичу, «один плюс три» — це всього лиш «чотири», а не хитра міжнародна доктрина України.

Описаний вище конструктивний недолік Митного союзу перекреслює всі вигоди від нього, які в короткочасній перспективі, не виключаю, і можливі. Хоча, зрозуміло, далеко не в таких масштабах, як нам розповідають, перебільшуючи мислимі і немислимі вигоди України від вступу в МС та втрати тих, хто нас туди так наполегливо запрошує.

Тут всім нам варто замислитися, чим вмотивована така глибока готовність понести багатомільярдні жертви заради нас.

Рівно як і слід взяти до уваги чіткий меседж Євросоюзу: Митний союз несумісний із угодою про Зону вільної торгівлі з ЄС, а значить, і з угодою про політичну асоціацію. А від прогресу у цих двох питаннях на пряму залежить вся наша європейська перспектива. Цитую «Українську правду»: «Посол Німеччини Ганс-Юрген Гаймзет вважає взаємовиключними прямий вступ України в Митний союз у рамках Єдиного економічного простору і створення Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом».

Наша політична сила завжди налягала на Зоні вільної торгівлі з ЄС (ЗВТ).

По-перше, в Зоні вільної торгівлі немає ніяких «таємних палат», що можуть делегувати національні права України якимось третім силам.

По-друге, при ЗВТ передбачається вирішувати суперечки в арбітражному порядку. Арбітраж регулюється правилами Світової організації торгівлі. І ЄС та Україна можуть домовлятися про застосування норм права (європейського або українського) для вирішення суперечок.

По-третє, Зона вільної торгівлі не передбачає вилучень із загального митного режиму. Тоді як це практикується в Митному союзі — наприклад, встановлюються експортні мита на вуглеводні продукти або ліс.

Підсумовуючи можливості вступу України до Зони вільної торгівлі, можемо зробити висновок, що ЗВТ не несе Українській державі жодних реальних загроз. За винятком, можливо, самого слова «зона», яке може викликати якісь негативні асоціації в українського президента.

Гранично ясно: ідеться про питання принципового політичного вибору.

Ми здобули державну незалежність 20 років тому. З точки зору світової історії це майже нічого, одна мить. І ми — і влада і опозиція — мусимо знати і пам'ятати, що здобувати незалежність важко, а втрачати — дуже легко. Не можна допустити того, щоб у ювілейний рік незалежності раптом почати кроїти цю незалежність, як салямі. Не можна допустити того, щоб 20-й рік незалежності держави став початком року згортання держави.

І треба припинити сперечатися, де нас більше люблять — у Москві чи в Європі. Бо нас не полюблять ні там, ні там, якщо ми самі себе не полюбимо і не заважаємо.

Треба знати, що сучасний світ жорсткий і конкурентний. Ми — не рідні ні в Москві, ні в Брюсселі, і навіть не двоюрідні. Нікому так сильна Україна не потрібна, як нам самим. І тому на сучасному етапі треба бодай позбавити політиків крайньої форми дальтонізму: казати на чорне — біле, а на біле — чорне. Треба просто бачити — де рівний і відносно прямий шлях до модернізації, а де — втоптана стежка до галер.

Інформаційні агентства повідомили, що Віктор Янукович на зустрічі з Володимиром Путіним не дав прямої згоди на участь України в Митному союзі... Враховуючи той факт, що це повідомлення так наполегливо просували «неназвані джерела», можу спрогнозувати, що Віктор Федорович про такий епізод переговорів навіть не підозрює. Наша влада, м'яко кажучи, не дуже добре знається в геополітиці. В неї в цій сфері діють такі ж правила, як і в бізнесі: вкрав-перепродав.

Але я сподіваюся, що українському президенту все ж хтось пояснить, що вступ України до Митного союзу — це фактично перший крок до втрати державності з усіма її атрибутами. З посадою президента включно. Як непотрібною. Як не крути, але задорога ціна за «Україну без Януковича».

Україна — це європейська держава. І наше майбутнє, я переконана, — у вільній та об'єднаній Європі.

Тому моє бачення і стратегія є чіткими і відкритими: наша держава і суспільство мають робити кроки, які наближають нас до Євросоюзу і роблять країну більш сумісною з європейськими цінностями і нормами — як в політиці, так і в економіці.

Рух до Митного союзу прямо протирічить цьому баченню і цій стратегії. Митний союз є несумісним з поглибленою і всеохоплюючою Зоною вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Саме під час мого уряду Україна стала членом СОТ. І саме мій уряд розпочав переговори з Євросоюзом про створення Зони вільної торгівлі.

Я вважаю, що треба зробити все, для того щоб уже в цьому — 2011 році — було підписано Угоду про Асоціацію між Україною та ЄС. Цього я вимагатиму від української влади. З цим апелюватиму до європейських друзів України. Заради цього задію всі свої зв'язки з європейськими політиками. Докладу зусиль до того, щоб нас почули і зрозуміли російські партнери.

Звичайно, поглиблення взаємовигідних економічних і торговельних відносин з Росією, Білоруссю, Казахстаном та іншими країнами СНД на принципах вільної торгівлі також є важливим завданням. Але не ціною втрати державного суверенітету. Також принципово, щоб спосіб і механізми його виконання не вступали в протиріччя з нашим стратегічним напрямком — модернізацією України через її послідовну і глибинну європеїзацію і демократизацію.

Переконана, що і партнерам України не слід користатися безграмотністю і безхребетністю теперішнього українського керівництва при укладанні будь-яких завідомо нерівноправних угод. Вони мають розуміти, що такого роду нав'язані домовленості не матимуть історичної перспективи. Несвободу ніхто довго терпіти не буде.

P.S. У середині структур, подібних до Митного союзу, добре живеться непрозорості та олігархії, яка плювати хотіла на національні інтереси України.

Судіть самі. Російське державне статистичне агентство РОССТАТ декларує експорт товарів з Росії на суму 15,92 млрд. дол. США. В той же час Держкомстат України фіксує вартість російського імпорту на суму 19,76 млрд. дол. США. Різниця — 3,84 млрд. дол. Де вона?

Вона на «кіпрах», на різноманітних офшорних рахунках, щоб не оподатковувати експортним митом РФ.

З іншого боку, Держкомстат України декларує експорт українських товарів до РФ на суму 12,13 млрд. дол. США. А РОССТАТ показує 9,83! Схема проста — отримати більше відшкодування ПДВ з українського бюджету. Можливо, комусь і подобається такий симбіоз, але він не має нічого спільного з національними державними інтересами України.

...Словом, можна ще довго говорити про наслідки вступу України до Митного союзу. Можна показати загрози, які несе в собі приведення ставок митного тарифу відповідно до норм та вимог МС, що призведе до штрафних санкцій з боку СОТ. Можна говорити про те, що гра в «митні союзи» закриє шлях українських труб, металопродукції, продуктів хімічної галузі та аграрних товарів до країн СОТ. Можна говорити про те, що участь у Митному союзі поставить остаточний хрест на євроінтеграції України... Можна...

Але в мене ще є надія, що ми можемо не допустити вступу України в Митний союз. Для цього треба якимись чорними ходами, кулуарами, таємними знаками, азбукою Морзе чи шрифтом Брайля; з допомогою друзів і недругів, оточення, журналістів, громадськості — показати Януковичу, ЩО він сам особисто може втратити у випадку вступу України до Митного союзу. Втратити те, заради чого він і прийшов на посаду глави держави, втратити можливість втілення принципу «поділяй та владарюй». Як не дивно, але, може, не національні інтереси і державницька ідеологія, а елементарні фінансово-майнові апетити президента застерезуть його від цього кроку.

...У самому крайньому випадку можна по всій дорозі — з вулиці Банкової аж до Межигір'я — наставити білбордів з повідомленнями доступною для Віктора Федоровича мовою: «Фьодорич, це — кидок»...

ZN.UA

Адреса матеріалу: <http://www.dt.ua/articles/79652>